

Undervisermetroen -

www.undervisermetro.au.dk

Lene Tortzen Bager, lektor, ph.d., Center for Undervisningsudvikling og Digitale medier, (CUDiM), Arts, Aarhus Universitet.

Peter Stray Jørgensen, pædagogisk konsulent, Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier, (CUDiM), Arts, Aarhus Universitet.

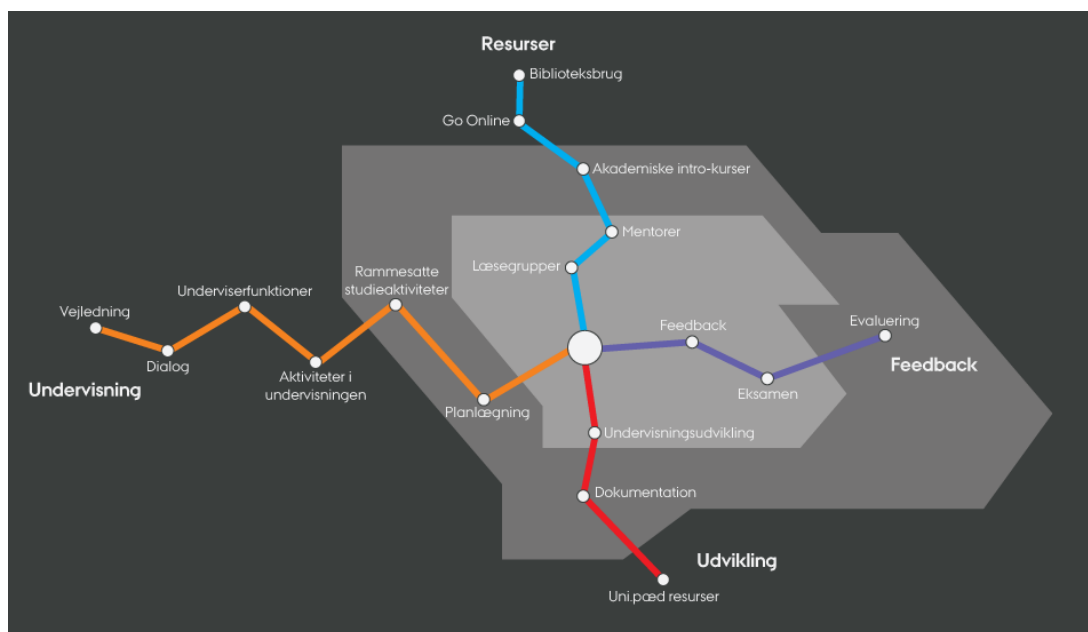
Lotte Rienecker, pædagogisk konsulent, Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier (CUDiM), Arts, Aarhus Universitet.

Undervisermetroen er et studiemiljøprojekt som udspringer af AU's Studiemiljøundersøgelse 2011, og har pædagogisk kompetenceudvikling af og mere systematisk viden- og god praksisdeling mellem undervisere som formål. Metroen består af underviserbidrag og er konciperet af Lene Tortzen Bager, Gitte Wichmann-Hansen, CUDiM, og projektstyret, samlet og redigeret af Peter Stray Jørgensen, Lotte Rienecker og webredaktører Charlotte Albrechtsen og Anni Pedersen. Projektet er forlænget og udvikles nu videre i hele 2012. Selve metroen er en blivende resurse.

Undervisermetroen

Undervisermetroen er en underviserrettet resurse der rummer materialer som er produceret af underviserne selv. Det enestående ved Undervisermetroen er at det er underviserne, læsegruppementorerne og instruktorerne der skriver bidragene til hinanden.

Undervisermetroen indeholder eksempler på undervisernes konkrete undervisningspraksisser og har form som en metro eller mindmap med spor og stop med hvert sit tema. Undervisermetroen ser sådan ud nu:

Figur 1. Forsiden af www.undervisermetro.au.dk

Der ligger vigtige informationer i metrokortet, for det skal kunne fungere som en visualisering og kortlægning af en læringsorienteret tilgang til undervisning.

Undervisermetroen er parallel til den eksisterende Studiemetro for studerende: www.studiemetro.au.dk.

Metroens undervisningsaktiviteter

Aktiviteterne har alle til formål at deltageraktivere, motivere og gøre studiearbejde relevant, både i indhold og form. Og overordnet sigter Undervisermetroen på fastholdelse, fuldtidsstudium, læringsorientering, studiemotivation og -trivsel:

"Overordnet vil jeg have dem til at være deltagere i, ikke forbrugere af undervisning, og jeg vil gerne have, at det ikke kun er mig, der forsøger at motivere dem, men at de selv tager medansvar for at skabe motiverende incitament." (Sara Dybris McQuaid, Engelsk, AU).

Forventningen er at delingen af disse aktiviteter - gode undervisningspraksisser - vil skabe motivation og lyst til at udvikle og eksperimentere med undervisning og intensivering af det *faglige* studiemiljø.

Bidrag og bidragydere

Bidragene er instruktive beskrivelser af aktiviteter (ideelt set beskrevet så modtageren kan gennemføre aktiviteten ud fra beskrivelsen) i forbindelse med undervisning og vejledning i meget bred forstand.

Bidragene til Undervisermetroen er struktureret efter et skema som beder om oplysninger om bl.a. kursets læringsmål og den beskrevne aktivitets mål. Ud over skemaet er der frit slag for bidragsyderen for links til konkrete aktivitetsinstruktioner, eksemplificeringer af opgaver til studerende osv. der skal muliggøre at andre undervisere kan "dele og stjæle" og modificere de beskrevne aktiviteter til deres egne kontekster – hvis de har lyst!

Undervisermetroens bidragsydere er undervisere (både lærere og studerende) som leverer gode underviserpraksisser til hinanden, afsendere kan også være studieadministrative personer, studieledere og pædagogiske konsulenter. Mange studiemiljøprojekter har bidraget med aktiviteter udsprunget af projektperioden i 2011. Mange kontakter med undervisere, instruktører, studie- og fagledere er etableret på baggrund af henvisning fra andre undervisere og studieledere.

Indtil videre er alle bidragsydere fra Arts, AU, men Undervisermetroen vil være tilgængelig for alle. På længere sigt kan kredsen af bidragsydere tænkes udvidet til også at indbefatte AU's andre fakulteter.

Det gælder for næsten alle bidrag at underviserne over længere tid har arbejdet med særlige problemstillinger i forbindelse med deres undervisning. Materialerne er altså ikke udviklet i projektperioden, men de er blevet forfinet, redigeret og systematiseret med henblik på offentliggørelsen på Undervisermetroen.

De mange og lettilgængelige materialer giver et indblik i et stort engagement i undervisning og udvikling hos underviserne på Arts. Det nye er at materialerne nu har en webplatform hvor de kan deles og inspirere.

Undervisnings- og studiemiljømål for undervisernes aktiviteter

Der er i dag et stigende pres på universitetsundervisere for at tilrettelægge og gennemføre undervisning der gør de studerende aktive i læreprocessen. Det forventes at underviserne kan tilrettelægge arbejdssituationer for de studerende som er fagligt lærerige og udfordrende, og som inspirerer de studerende til at arbejde aktivt med stoffet både i og uden for selve undervisningen. Vigtige temaer er således rammesatte studieaktiviteter, inddragelse af studiegrupperes arbejde i undervisningen, studiementorers aktiviteter med 1.-årsstuderende mv., og mange bidrag omhandler aktiviteter der går ud over den strikte undervisning. Fx har Historie bidraget med aktiviteten at lave et spil om historisk paratviden til både eksamenslæsning og fredagsbar. Om motivationen for aktiviteten "faglig quiz" skriver studieleder og spilkonstruktør Søren Hein Rasmussen:

"Et oversigtsfag som Danmarkshistorie har den svaghed, at selvom det er ønskeligt med en oversigtsviden, er det ofte problematisk at indlære denne, da oversigter tit er

fagligt uinteressante, og fordi kravet om eksamination og karaktergivning til en vis grad står i vejen for tilegnelsen af viden. Derfor ønsker vi at skabe et lærings- og lægemiljø som et supplement til den traditionelle undervisning.”

(<http://undervisermetro.au.dk/undervisning/rammesatte-studieaktiviteter/faglig-quiz/>).

Målene for de enkelte aktiviteter er både faglige læringsmål og langt bredere studieintegrative, sociale mål. I litteraturprofessor Svend Erik Larsens kursusbeskrivelse i kursusrummet AULA indgår fx en gruppefordeling med opgaver til alle grupper, også i forbindelse med sociale (aften-!) arrangementer med gæstelærere, og med såvel indholdsoplæg som instruktioner til studie-arbejdsopgaver. Se <http://undervisermetro.au.dk/undervisning/rammesatte-studieaktiviteter/skemalagte-gruppeopgaver/>.

Læseren får her eksemplificeret Svend Erik Larsens gode erfaringer med at rammesætte studieaktiviteter. Den slags videndeling går til hjertet af det pædagogisk set altid centrale spørgsmål: Hvad kan undervisere og studerende gensidigt tilbyde og derefter forvente af hinanden?; hvordan kan de opbygge et velfungerende og meningsfuldt samarbejde omkring hele studiearbejdet, og ikke bare omkring afleveringerne og eksamenerne?

Bidragyderne beretter både om de mange forskellige formål med aktiviteterne med de studerende og om de mange effekter af deres aktiviteter:

- de studerende er "deltagere, ikke forbrugere af undervisning".
- 100 % gennemførelse på BA-projekthold.
- bedre evalueringer af kurset/studiet.
- flere der tør sige noget i diskussioner.
- bedre problemformuleringer.
- alle kender hinandens navne hurtigt.
- mere tilfredshed med adgang til feedback.

De utallige målestokke for udbytte af at igangsætte aktiviteter viser netop at god undervisning og god studieintegration måles på mange målestokke. Med mange lignende bidrag vil der efterhånden opbygges et differentieret billede af hvordan forskellige undervisere fylder deres både fysiske og virtuelle holdrum op med lærings- og miljøskabende studieaktiviteter. Vidensdelingen mellem undervisere om nye praksisser er vejen til at lette udviklingen af nye underviser- og studentroller og styrke kvalitet i uddannelse og studiemiljø.

Undervisermetro som platform for lokal undervisningsudvikling, ikke top-down ekspertformidling

Der er lavet andre netressurser for undervisere/vejledere om undervisning og vejledning. Disse er til forskel fra Undervisermetroen som oftest karakteriseret ved top-down formidling og har til formål at repræsentere state-of-the-art forskning og/eller institutionel og officiel policy. Som eksempler på sådanne meget anerkendte ekspertformidlingsressurser kan nævnes:

- www.enhancefeedback.ed.ac.uk, en meget propageret britisk website om feedbackforskning med praksisimplikationer for universitetsundervisere,
- www.cmu.edu/teaching/solveproblem/index.html, et amerikansk site om universitetsundervisning fra det berømte Carnegie-Mellon Universitet,

På CUDiM er det vores erfaring at vellykkede udviklingsprojekter i forbindelse med undervisning forudsætter at underviserne indgår som aktive partnere i projektet, at de identificerer mulige udviklingsområder, og at de selv er optagede af at definere og levere vellykket undervisning. Samtidig skal udviklingsaktiviteten:

- være fleksibel, dvs. kan tilpasses undervisernes tid, behov og interesse
- rumme konkrete handleanvisninger og ideer som underviserne kan applicere og arbejde videre med
- tage udgangspunkt i reelle, praksisnære og fagrelevante situationer
- inspirere til kollegiale drøftelser og teamsamarbejde
- skabe et miljø for konstruktive og fremadrettede diskussioner af undervisningen
- give mulighed for refleksion over – og dokumentation af – egen praksis som rækker ud over de muligheder et traditionelt kursus kan tilbyde
- anerkendes og gives incitamenter.

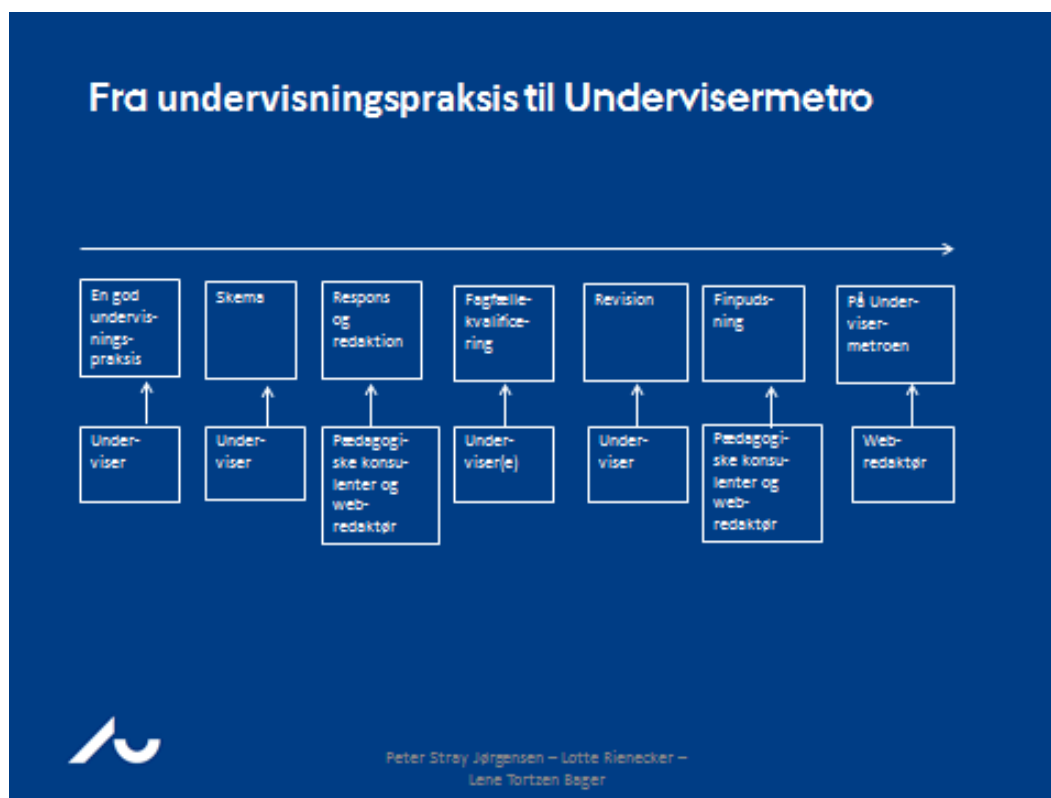
Alle disse forudsætninger ser vi kan imødekommes af Undervisermetroen. Samtidig løfter metoden i Undervisermetroen det universitetspædagogiske kompetence- og udviklingsarbejde ind i faglige samarbejdsrelationer mellem undervisere og uddannelsesudviklere som i fællesskab udvælger, indsamler og bearbejder eksempel materiale fra undervisernes egen praksis. Hermed sikres materialets indholdsmæssige substans og kvalitet i form af et fagnært eksempel materiale hentet fra den levende undervisningspraksis.

Kvalitetssikring af ressursens enkelte bidrag

Bidragydere opfordres af andre undervisere og uddannelsesledere. Efter en samtale med projektmedarbejder om fokus og vinkling samt materiale til et bidrag, skrives

bidraget efter en skabelon, se <http://undervisermetro.au.dk/om-undervisermetroen/bliv-bidragyder/>.

Turen fra bidrag til metro ser således ud med de implicerede aktører og aktiviteter i forløbet:

Figur 2. Diagram der viser vejen fra bidrag til Undervisermetroen.

Fagfællekvalificering

Kvalitetssikringen er lagt ind i form af fagfællekvalificering som foregår i en gruppe på 3 bidragsydere der gensidigt giver feedback på materialet, en time pr. bidrag, med henblik på at maksimere brugbarhed, instruktivitet og mulighed for overførsel til andre fag og kontekster, altså at uddrage det generelt brugbare.

Fakultetet giver i alt 10t. til bidragsydere for produktion, fagfællefeedback og revision på baggrund af feedbacken.

Der er planer om videreudvikling af kvalitetssikringen i form af underviseres gensidige afprøvninger af gode praksisser i andre kontekster og i form af studenterkvalificeringer af hvordan det har været at deltage i undervisernes gode undervisnings- og vejledningspraksisser, ligesom der er planer om at samtænke produktionen af bidrag med alle øvrige uddannelsesudviklingsstrukturer og begivenheder fra lokale temamøder til adjunkt-pædagogikum.

På det uddannelsespolitiske niveau er fakultetets uddannelsesudvalg, studieledere og prodekan for uddannelse involveret i både at rekruttere bidragsydere, foreslå og annoncere temaer i form af spor og stop på metroen. Og uddannelsesudvalget vedtager på et mere fordelingspolitisk niveau incitamenter og meritering for VIP's publikationer af undervisningspraksis på metroen. En følgegruppe bestående af tidligere bidragsydere og AU's uddannelsesledelse, pædagogisk centerledelse og metroens projektgruppe diskuterer løbende hvad fakultetet har brug for at Undervisermetroen skal indeholde. "Faculty Metro" er det engelske navn – og det er fakultetets metro. Derfor udvikles dens indhold, form og brug på den bredest mulige platform af involverede. Det gode miljø omkring studier og undervisning er alles sag.

Brugen af Undervisermetroen

Undervisermetroens succes afhænger i sidste instans af om den bliver brugt, om andre undervisere kan bruge bidrag i egen undervisning, inspireres af andres bidrag og motiveres til selv at eksperimentere – og så ikke mindst som svar på spørgsmål og undervisningsmæssige udfordringer. Derfor vil Undervisermetroen også få andre mere problembaserede indgange: Hvad kan jeg som underviser gøre når jeg står over for den og den pædagogiske udfordring?

Lene Tortzen Bager er lektor, ph.d. ved Center for Undervisningsudvikling og Digitale medier, Aarhus Universitet. Hun arbejder forskningsmæssigt og i praksis med undervisningsudvikling, uddannelseskvalitet og kompetenceudvikling og har bl.a. arbejdet med kollegial supervision på adjunktpædagogikum ved AU, på mange fakulteter ved AU og på en række gymnasier.

Peter Stray Jørgensen er pædagogisk konsulent ved Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier, Aarhus Universitet, campus Aarhus og Emdrup. Han arbejder p.t. med at udvikle Undervisermetroen og med et pilotprojekt på DPU i samarbejde med underviserne om at integrere de studerendes akademiske studiefærdigheder i den faglige undervisning. Peter har været specialkonsulent på Akademisk Skrivecenter, Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet 1996-2011, redaktør af Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift 2008-11, samt stifter og board member for European Association for the Teaching of Academic Writing 1999-2001. Peters faglige interesser er universitetspædagogik, herunder især vejledning, akademisk skrivning, udvikling af pædagogiske praksisser. Fokus er primært universitetsundervisere og ph.d.-studerende.

Lotte Rienecker er pædagogisk konsulent ved Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier, Aarhus Universitet, campus Emdrup og Aarhus. Lotte arbejder p.t. med at udvikle Undervisermetroen og med et pilotprojekt på DPU i samarbejde med underviserne om at integrere de studerendes akademiske studiefærdigheder i den faglige undervisning. Hendes faglige interesser er universitetspædagogik, herunder især vejledning, akademisk skrivning, udvikling af pædagogiske praksisser. Lotte har været leder af Akademisk Skrivecenter, Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet 1992-2011, formand for Dansk Universitetspædagogisk Netværk siden 2009, stifter og første ansvarshavende redaktør for Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift 2006-08, og stifter og første chairman for European Association for the Teaching of Academic Writing 1999-2003.

Referencer

Aarhus Universitet (2011). *Studiemiljø2011. Undersøgelse af studiemiljøet ved Aarhus Universitet*. Rapport nr. 5 / Arts. <http://www.e-pages.dk/aarhusuniversitet/234/>

AU Sciences' pendant til AU Arts' Undervisermetro:

<http://cse.au.dk/en/knowledge-exchange/p2p-sharing-platform/>

To angelsaksiske ekspertformidlings-sites:

www.enhancefeedback.ed.ac.uk

<http://www.cmu.edu/teaching/solveproblem/index.html>